

ACC. N:R

M 6835:1.

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Veking
Härad: Uppvidinge, m. f. Adress: Furåkra^{en} Kråksmåla.
Socken: Ålgö, m. f. Berättat av: Susanna Erlandsdotter, m. f.
Uppteckningsår: 1940. Född år 1800, i Ålgö socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

I gammal tid var det föräldrarna, som be-
stämde sina barns giftermål. Inom vårt be-
stånd i Värmdö, var det så, att äldste sonen
"Skulle besitta fädernegården och vårda för-
äldrarna på gamla dagar," såvitt det fanns
sön i familjen. När föräldrarna utsett en
lämplig flicka åt honom efter de gamles ty-
cke, så delgiva dem honom sina tankar. Kna-
lade han, så hette det, "du ska inte dra sig
över våra grå hår utan gifta dig med den
vi utsett, då får våra pengar stanna inom
släkten." Särmed basta! Så ställdes en per-
son (man eller kvinna) till flickans föräldrar,
personen benämndes för "Bänaman" Han

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 6835 : 2.

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking,
Härad: Ulpsvidinge, m. f. Adress: Furikra, Kråksmåla.
Socken: Ålgö, m. f. Berättat av: Lusauna Erlandsdotter.
Uppteckningsår: 1940. Född år 1800. i Ålgö socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

skulle "känna sig före åt pojken vår," hette (2.
det. "Bänamannen" måste vara "väl smord"
s. v. s. pågad med mat och brännvin. När så "Bä-
namannen" skrutit så gott han förmått, så var
han lika "Laddad" hos flickans föräldrar och så
fortgick det tills det vanligen blev "Bestämt" om-
emellan. När det var "lyst" första gång så skulle
dam-(de blivande kontrahenterna) "begäras"
s. v. s. köpa utstyrsel till Bröllopsfesten. Brud-
gummen köpte i Växjö åt sin blivande brud
vigselring, psalmbok, handskar, gåvadosa
av "sölver," mörkblätt sylle till brudklänning
samt gavaschal m. m. Bruden köpte åt sin
brudgum hög hatt s. k. "Smistsläckare," "Kond-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N-R

M. 6835 : 3.

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking,
Härad: Ulppvidinge, m. p. Adress: Furåkra, "Kriksmåla."
Socken: Ålgårds m. p. Berättat av: Susanna Erlundsdotter, m. p.
Uppteckningsår: 1940. Född år 1800. i Ålgårds socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

skar, "Halskrås" (Krage med tillbehör) och en (3.
ra dom rika så köpte han även "Körkestav".
Sesontam skulle köpas diverse gåvor till ung-
dommarna såväl i brud, som brudgummas
hem. Py vid hemkamsten från stån vora bå-
da familjerna tillhopa i brudens föräldra-
hem, där det var festligt. — Föreläring i m. t.
da mening förkam ej. Men mormor hade hört
av sina föräldrar att i deras tid, "När det
var bestämt dam emellan, så vid fest "Vring
Helig källa" så räckte de unga varandra hån-
derna över källan och föräldrarna läste välsig-
nelsen över barnen (och en vacker sed.) Den gav
pojken flickan en stor "sölvpäng", som het

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 6835:4.

Landskap: Småland.
Härad: Uppvidinge, m. f.
Socken: Ålgö, m. f.
Uppteckningsår: 1940.

Upptecknat av: Carl Vikner.
Adress: Furåkra, Fräksmåla.
Berättat av: Susanna Carlavdotter, m. f.
Född år 1800 i Ålgö socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

"Fästningspäng". Från den stunden kalla-
de pojken sin blivande brud för "Fästte-
piga, och plickan kalla sin blivande brud-
gum för "fästepilt". — Den Värendska brud
och Brudgumstassen var mycket rik hos
förmågna händer. Brudgummens kläder
voro av mörkblått, fint kläde. Grocken
"söluknappar". Västen var rutad i rött och
hade "söluknappar". Mörkblå, långa ullstrum-
por till över knäet något, men hemstickade.
Fina strömband i lysande färg med små bol-
lar vid ändarna. Hatten hög, men mycket
vida brätten. Skorna hemarbetade "beck-
sömskor" av "Vändt läder" och "söluspannen".

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 6835:5

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking,
Härad: Elppriedinge, m. f. Adress: Furåkra, ^m Kråksmåla.
Socken: Ålgårds, m. f. Berättat av: Susanna Erlausdotter, en.
Uppteckningsår: 1940. Född år 1800. i Ålgårdssocken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Den rika Värmdsflickans brudstass var (S)
våldigt fin och dyrbar, men så bars den
stundom från "Mormor till dotterdatter
på sin bröllopsdag." Kjolen var mörk-
blå, helplicerad runt om och av fint
kläde. Förkläde med fint utsydd Bård.
Prätt "Livstykke med svörholkar & smör-
kedja av sølver." Lång "Jesk" (samlinne)
med långa ärmar av fint, snö vitt linne
och holsärmar å livingar och kragen.
"Huckle" (En dåtida, vacker, huvudband)
med holsäm. Så stort "Kånnaklää." "Vals-
lås" (troligen något Broschliknande smy-
cke) försett med länkar och och "Bräst-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 6835:6.

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Carl Viking,

Härad: Ulpsvidinge, m. p.

Adress: Furåkra, ^{or} Kråkmyla.

Socken: Ålgö, m. p.

Berättat av: Susanna Erlandsdotter, m. p.

Uppteckningsår: 1940.

Född år 1800 i Ålgö socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

"brästsköld." Sär till ett brudbälte, sam (6.
väjde $1\frac{1}{2}$ mark, sista paritet av "förgyllt
^{stämme} sölver." Sär till "Brudhanskar av vitt ränske-
skinn utsydda med blått & gult silke. Mörk-
blå, hemstickade, syllestrumpor. Vidare fint
utsydda "Becksämskar" med "söluspännen"
men små mycket låga klackar. Sist, men
intet sämst var "Bländabälte." Ohs! Satta he-
derstecken fick bäras endast av nuga Bru-
dar i Värends 5. Häraden, för att dampfä-
der en gång i tiden "gves" kong lles rege-
ring genom list supit en stor, dansk krigs-
hårfulla vid sjän Isnen. Sen skulle varje
plicka hava var sin kavaljers hove i

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 6835:7.

Landskap: Småland.
Härad: Ulppvidinge, m. f.
Socken: Älgshult, m. f.
Uppteckningsår: 1940.

Upptecknat av: Carl Viking,
Adress: Tieråkra, "Präksmåla."
Berättat av: Susanna Örlandsdotter.
Född år 1800. i Älgshults socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

sitt knä och Lärskan som mens som (E
va fyllan av rej." Flickornas ledare var en
duktig kvinna, som hette "Blenda och var från
Blendingabygd," som ännu finnes. Varje flicka
hade i "Barmen en rakokniv och när Blenda
hissade ett rött kläde skar envar flicka hal-
sen av sin fyllerolt, och Blända tog den
danske anföraren, som hette "Samlingen" på
sin lott, som tvättade alla flickorna av sig
bladet i en vik i Ismen och heter viken "Blå-
vik". Detta berättade mormor många gång-
er för mig, då jag var en liten Pajke, men jag
minns det väl, och om brudstassen har jag up-
tecknat, för jag vill minnas huru mina jä-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 6835: 8.

Landskap: Småland.
Härad: Uppvidinge, m. f.
Socken: Ålgårn, m. f.
Uppteckningsår: 1940.

Upptecknat av: Carl Viking,
Adress: Furåkra, Kråksnåla.
Berättat av: Susanna Örländsdotter m. f.
Född år 1800, i Ålgårns socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

der haft det. "Bländabälten" var rött och 8 bars om midjan och var utstykt med gul & röd tråd och knöts med nerhängande snibbar i vänstra sidan, sade morron, som rätt sådan brud. Men han tillade, "då fanns fattig, som fick låna sej litet kläde, men de gick de prästen & ble sammanvigda. - Vårerendsplickan fick hava musik i ketsen på sin Bröllopsdag, när den red till kyrkan. Det blåstes i klarinetter & flöjt & slag på komma, så då ekade i skogen när brudparet kom ridande. Sen skulle den öppna Läckbaren & blåsa Bruamarsch, för då va inte Orgelverk i alla köker den tiden."

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6835:9.

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Carl Viking.

Härad: Uppvidinge, m. f.

Adress: Furåkra, ^{nr} Kråksmåla.

Socken: Ålgåult, m. f.

Berättat av: Luranna Örlandsdatter.

Uppteckningsår: 1940.

Född år 1800. i Ålgåult socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

"Lunga" "Rena mör" finga bära kyrkan (i
 brudkrana på sin Bröllopsdag. Det an-
 sågs, som "stor heder att flickan skötte
 sig, så hon varit värdig den pryda-
 den på sin bröllopsdag. Obs! Sagok-
 rätterskan till Val: om "Skervan" m. m. (Spina
 Gustavsdatter) var även "Rock" (Kokerna)
 på sin tid, hon varit på många bröns.
 Hon sade, "Så fanns det i gammal tid
 också brudar, som gått i förväg litet fast
 då inte syntes på dam, så de försökte
 smutta rejle kärkekrana. Men om ej brud
 som inte "Var ensam" bar krana, så misste
 hon sin glans. Men då hände att de lycka-

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR.

M. 6835:10.

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking,
 Härad: Uppvidinge, m. f. Adress: Furåkra, "Kråksmåla,
 Socken: Ålgö, m. f. Berättat av: Susanna Erlanderdatter, m. f.
 Uppteckningsår: 1940. Född år 1800. i Ålgö socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

des till en tid "Narra Prästen". Men när jag ⁽¹⁰⁾
 sen kom "8" anmälde det förstfödda, då
 räknade Prästen efter Bröllopsmatten "jör-
 ej" Förstföderska kommer på dag 8 timme
 40. veckor "sade den gamla "Jordemodern."
 vora dam då förtidigt, så fick f. d. Brud-
 gunnen "Lappa Prästens Byxor." S. v. s. Lägga
 en viss penningsumma. Hälsten skulle va-
 ra till en kassa, som avsåg att vid bekan
 anförkylla Kranen, den andra hälsten till-
 föll Prästen. — Jag skall nu närmare be-
 skriva det Värmdiska Bandbröllopet hos
 rike man, enligt mormors uträgor, men först
 anstala hur "Brudparet säkrades" enligt Mina Gus-
 tavs datter.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6835:11.

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Carl Viking,

Härad: Uppvidinge, m. f.

Adress: Furåkra, Kräksmåla.

Socken: Ålgårds, m. f.

Berättat av: Susanna Carlavdotter, m. f.

Uppteckningsår: 1940.

Född år 1800, i Ålgårds socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Under Bröllopsmåltiden ombetrad: (11.
des "Brudsekan även kallad Brudfrena" (den
kvinna, som klätt Bruden) att med "Kockens"
fälp i brudens mat insmusta "litet vitvins-
liljerat och hjärtat av en "Knurledura", så
kunde ej den bruden låta sig amarmas
av annan karl än sin Man. I brudgum-
mens mat skulle insmustas litet "Fälg av en
Bruntig Boek", så kunde ej sedan brudgum-
men samstaga annan kvinna än sin hustru.
"Setta hette att "Fäkra brudparet" och är
intet alla föder bekant, det gick i smyg. I
Brudvängen skulle insmustas litet stäl b. ex.
en hammar eller kniv, som var hårdad i

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M 6835:12

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking,
Härad: Uppvidinge. Adress: Suråkra, ^{nr} Kråksnåla.
Socken: Ålgö, m. f. Berättat av: Susanna Erlandsdotter
Uppteckningsår: 1940. Född år 1800. i Ålgö socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Sopvatten, så kunde ingen "Förgöra brud" (12.
paret eller deras blivande barn. — De gam-
maltida brölloppen firades vid Pingst
dock helst vid Midsommars. På eftermid-
dagen midsommarafton drog Brudgummen
och Bänamannen till Brudens hem där Bröl-
loppsfest höll i 3. dygn. Brudgummen ledra-
gades vidare av "Brudriddare" (unga män) at-
ta ridande. Före honom och följet gick "Hy-
sepiltar Höganderunner" (Vad, som menas de-
med prägade jag aldrig mormor, men
det var mindreåriga pojkar sade han.) Ett
litet stycke från Bröllopsgården spannade skutan

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6835:13.

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Carl Viking,

Härad: Ulpsvidinge, m. f.

Adress: Furåkra, "Kräksmåle."

Socken: Ålgö, m. f.

Berättat av: Susanna Örlandsdatter.

Uppteckningsår: 1940.

Född år 1800. i Ålgö socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

och dessa pojkar sändes till Brudens hem för att anmäla de anläggande. När dom fått den hälsningen, att "dom vore hjärtligt välkomna" vände pojkarne åter och skaran red fram till Bröllopsgården. Där var "messammarsång" rest & över parken till gården var "prebåge" av löv och blommor. Messammarsång se teckning n:o 10. och "prebåge, se teckning n:o 12. Sådanna pyntnader förekom på Bröllop i min ungdom och synes även skundam i nutid. Brudgummen och hans följe red in och red & varu krigam skången, men sådan ritt har jag aldrig sett, det var väldigt långt sen dess, men mormor talte därav.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6835:14.

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking.
Härad: Uppvidinge. m. f. Adress: Furåkra, "Kråksmåla."
Socken: Håghult, m. f. Berättat av: Susanna Örlandsdatter.
Uppteckningsår: 1940. Född år 1800, i Håghultsrocker.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Så trädde Bruden ut ur Bröllopsgården för att⁽¹⁴⁾
möta sin Brudgum. Han var ledsagad av "Brud-
sekan" och brudpigor, som bura brinnande
ljus i händerna. Dessutom hade han piltar,
som kette "Bruarvenner" och därtill "Brud-
dare" i sitt följe. På detta Betyddrefulla, hög-
tidliga möte räckte Brud och Brudgum var
andra Handen och lågade på vid varandras
sida in i Bröllopsgården ledsagade av "Bru-
arvennen". På midrammarmorgan innan
färden ställdes till kyrkan, som sålun
ungdom, som var från andra byar för
att se bruden. Pojkarna ställde sig på ett
långt led och sköta med pistoler salva i

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6835:15.

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Vikberg
 Härad: Uppvidinge, m. f. Adress: Furåkra, Kråksmåla.
 Socken: Flghult, m. f. Berättat av: Susanna Öslandsdotter.
 Uppteckningsår: 1940. Född år 1800. i Flghult socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Luften och ropet "Brudparet ut!!" Brud och (15.
 Brudgum stega ut på "Fästesten" (gammalt
 fida stenhäll till förstugabro.) Dessa ungdom-
 mar finga braktering i en "Lövval" på går-
 den. Den ställdes där sig åter på ett led,
 ropet "Lycka ske brudparet, hurrade och los-
 sade åter en salva i luften, sedan avlägs-
 made dem sig. — På väg till kyrkan voro
 där i 2. kapor, brudens svit för sig och
 Brudgummen för sig, men Brudparet mitt
 emellan de 2. kapor, som alla redo utom
 småpiltarna. Långt före i tiken gick 2. pers-
 ner och öppna grindar och 2. personer efter
 skängde dem. Före sviten gick spelmän

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6835:16

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Carl Viking,

Härad: Ulpsvidinge, m. f.

Adress: Furåkra, "Kräksmåla."

Socken: Klghult, m. f.

Berättat av: Svanne Erlandsdotter, m. f.

Uppteckningsår: 1940.

Född år 1800. i Klghultsocken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

framlagare och bläste "Gånglätar." När dam (16.
kammar) fram till kyrkan skulle sviten rida
3. varu omkring "Brusten," som låg invid
ringmuren, men den stenen är borta för dam
har måst utvidga grifgårdarna och ringmurar-
na. Yinbrådet i kyrkan skedde vid Bläs-
musik och även Orgel där pådan fanns.
Vid intåget i kyrkan stod förut bemålte pit-
tar och paraderade under "giv akt." Som hade
då små käppar att "skyltra" med. Mormor
sade namnet på käpparna, men jag kan ej
minna det. När brudsviten nåkades hem-
met led en s.k. "Förriddare" till bröllopsgården
och annälte deras återkomst och led sedan

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

N. 6835:17.

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Carl Viking.

Härad: Uppvidinge, m. f.

Adress: Furåkra, Kråksmåla.

Socken: Håghult, m. f.

Berättat av: Susanna Eklandsdotter.

Uppteckningsår: 1940.

Född år 1800 i Håghultssocken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

och mötte Brudfolket. När dam kommo (18.
fram till bröllopsgården inbågade dam under
musik. Efter den rikliga måltidens slut Bär-
jade fiolspelarna spela upp, alla skulle dan-
sa med bruden, Detta hette att "Gauta kranan
av bruden." Framöver midnatt skulle man
"Stänga Brudparet." S. v. s. ledaga brudparet in
i Brudgemaket, där festen avslöts med sjung-
andet av en psalm, det har jag varit med i
unga år, men nu skulle pådant verka gene-
rande; mest för "Kakkorstribudjare och
röddrammar," som ej kännas vid namnet
svenskar. — Ungdamarna fingo "Bädda sig

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6835:18.

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking,
 Härad: Ulpsvidinge, m. f. Adress: Furåkra, "Kråksmåla".
 Socken: Ålgö, m. f. Berättat av: Susanna Erlandsdotter, m. f.
 Uppteckningsår: 1940. Född år 1800. i Ålgö socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

nykarsäng på Lagen i det nya häet. (18.
 Sär lag man var sin flicka till sängkamrat
 och höjde sig med "Baringen Boskaläcke"
 = (Schab) och samnade gott. Sådant har jag or-
 rit med am vid ett bröllop. Kl. 10. påföljan-
 de dag kom åter byfolket och så började åter
 festandet och dansen. Under Färserna bjöd
 spelmannen pojkar på en sup och
 en därtill utredd för bjöd flickorna vin. Jag
 har fått den äran vara värd många gång-
 er, den flicka, som bjöd på vin skulle va-
 ra spelmannens sängkamrat i "nykar-
 sängen" på Lagen. På gammaltida bröllop

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6835:19.

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Carl Vikberg,

Härad: Elfvärdsinge, m. f.

Adress: Furåkra, "Kräksmåla.

Socken: Älgshult, m. f.

Berättat av: Ruranna Erlandsdotter.

Uppteckningsår: 1940.

Född år 1800. i Älgshultssocken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

skjåts mycket, mitt under dansen kunde (19.
pojkar) skjuta under borden. - Enormt
ungdom skulle dans på tredje dagen på
"Långdanssen." En av männen började och
hela raden tog hand i hand, men det var
bervärligt och många fingo sina kläder
trasiga. Det gick över gårdsgårdar, stensä-
ren och moras och över grindar m. m. Man
gick till en annan by, där man dukat med
mat, öl och brännvin från Bröllopsgården.
Där blevo gästerna väl underhållna, och
man fråga "Varifrån då mycket Herrska-
pet var." "Ja, vi ä från Uptad och reser
till Kaparanda," blev svaret. När man

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR.

M. 6835:20

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Carl Vikberg

Härad: Elfvärdsinge, m.f.

Adress: Furåkra, Kråksmåla.

Socken: Hghult, m.f.

Berättat av: Susanna Erlandsdotter.

Uppteckningsår: 1940.

Född år 1800. i Hghultsacken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Karaktär en stund fortsattes "Längdansen" på (20.
samma bevärliga sätt till Bröllopsgälden,
Sär åts sedan rista bröllopsmåltiden. Spel-
man fick spelpengar; gästerna avtackade
värdet. Under kvällen av en marsch i
vernadig moll, som tillkännagav skilsmäs-
samt saknad avfärdade gästerna. Detta i kortet
om gammaltida Brudbröllop. I särskilda vid-
skepliga bruk förekamma t.ex. att Bruden under
vigseln skulle "Latta skokängarna, så fick han
lätta barnsängar; eller på Bröllopsdagen se
brudgummen innan han såg henne, så blev han
oinkränkt herrskerinna i huset, o.s.v. men detta
och flera vidskepliga bruk äro allt för många att uppteckna.

Skriv endast på denna sida!